

Notitie veldbezoek bermen Gemeente Ameland

Opdrachtgever: Gemeente Ameland
Contactpersoon opdrachtgever: Dhr. S. De Jong
Klantnummer: 28699
Auteur: Roelof Jan Koops, Cruydt-Hoeck

Inleiding

Vanuit de burgerbevolking van Ameland is de vraag gekomen om meer biodiversiteit te creëren in de gemeentelijke bermen. Om te onderzoeken wat er mogelijk is, is op 23 juni 2020 door Cruydt-Hoeck een veldbezoek gebracht aan de gemeente Ameland. Doel van het bezoek was om inzichtelijk te krijgen of inzaaien in gemeentelijke bermen noodzakelijk is. Als men al over wil gaan tot inzaaien, met welke plantensoorten zou dat dan het beste kunnen, zonder lokale populaties van soorten genetisch te vervuilen? Immers we hebben het hier over terreinen dicht tegen het natuurgebied met beschermde habitattypen aan.

Situatie

Tijdens het veldbezoek zijn per fiets verschillende bermen over het eiland bezocht om een globale indruk te krijgen van de bestaande vegetatie. Voorts is door de groenambtenaar uitleg gegeven over het beheer van de bermen. De bermen van de Verbindingsweg worden bijvoorbeeld geklepeeld, waarbij het maaisel achterblijft. De gemeentelijke bermen buiten de bebouwde kom worden door lokale agrariërs en hobby-boeren gemaaid en gehooïd (maaïen en afvoeren van het maaisel t.b.v. het vee). Er is een afspraak gemaakt met de bermpachters om niet eerder te maaïen dan 15 juni. Het veldbezoek vond plaats in de eerste mooie, zonnige periode na 15 juni. Vrijwel alle bermen waren gemaaid/of stonden op het punt gemaaid te worden t.b.v. hooi.

Er is ook vastgesteld dat de meeste bermen al zeer schraal zijn (weinig organische stof in de bodem en weinig voedingsstoffen). Er is veel openheid in de zode, waardoor vestiging van kruiden prima mogelijk is. Door deze schrale omstandigheden ziet de groendienst dat kapot gereden bermen maar moeilijk weer tot sluiting komen.

Plantendiversiteit in de bermen & is inzaaien noodzakelijk?.

Tijdens de rondgang langs de bermen heeft Cruydt-Hoeck moeten vaststellen dat veel bermen al best heel bloemrijk zijn. Het gaat dan om soorten als duizendblad, gewoon biggenkruid, teunisbloem, gewone reigersbek, zachte ooievaarsbek, witte en rode klaver, gewone rolklaver, veldzuring, smalle weegbree, hertshoorn weegbree, vogelwikke, diverse soorten grassen en soms ook orchideeën, in slootkanten waar het wat vochtiger is. Een inventarisatie van planten in bermen door de gemeente

zelf, bevestigen deze soorten ook voor andere plekken. Al met al staan er al heel veel soorten in de bermen.

Specifiek is nog een vegetatie-opname gemaakt bij het Jan Sietsepad. Het betreft een vrij zanderige en open berm. De onderstaande 33 soorten zijn vastgesteld over een oppervlak van ongeveer 150 m². Naar verwachting staan hier meer plantensoorten, maar de voorjaarssoorten en soorten die bloeien in het najaar zijn mogelijk gemist. Ook de extreme droogte van afgelopen voorjaar kan een effect hebben gehad op de resultaten van deze inventarisatie. Waarschijnlijk is de soortenlijst voor deze plek langer.

<i>Vlasbekje</i>	<i>melkdistel</i>	<i>bleke klaproos</i>
<i>smalle weegbree</i>	<i>zandraket</i>	<i>gewone hoornbloem</i>
<i>biggenkruid</i>	<i>grote weegbree</i>	<i>kropaar</i>
<i>gestreepte witbol</i>	<i>Canadese fijnstraal</i>	<i>gewoon struisgras</i>
<i>Middelste Teunisbloem</i>	<i>Jacobskruid</i>	<i>vogelwikke</i>
<i>Glad walstro</i>	<i>krulzuring</i>	<i>zilverschoon</i>
<i>Zandzegge</i>	<i>hopklaver</i>	<i>perzikkruid</i>
<i>helm</i>	<i>brandnetel</i>	
<i>kruipwilg</i>	<i>klein streepzaad</i>	
<i>gewone reigersbek</i>	<i>kruipende boterbloem</i>	
<i>akkerdistel</i>	<i>witte klaver</i>	
<i>hazenpootje</i>	<i>zachte ooievaarsbek</i>	
<i>ossentong</i>	<i>duizendblad</i>	

Advies

Wees terughoudend met inzaaien op Ameland

Wij raden af om op grote schaal in te zaaien. Menig natuurbeheerder zou zich in zijn handen knijpen dat deze aantallen planten in hun graslanden staan. Vanuit Cruydt-Hoeck denken we dat de meeste bermen in de gemeente al best heel bloemrijk/kruidenrijk/grassenrijk zijn, en niet ingezaaid hoeven te worden. Ook heeft Ameland een bijzonder zeeklimaat met zoutspray en soms harde wind. Planten op Ameland hebben zich daar door de jaren heen op aangepast. Door nu genetisch materiaal van buitenaf (landklimaat) in te brengen op plekken zo dicht tegen natuurgebieden (onderdeel van N2000 gebied de Wadden), kunnen lokale populaties van planten verzwakt worden.

Optioneel kan binnen de bebouwde kom plaatselijk, gazons en niet te smalle bermen omgevormd worden naar kruidenrijke vegetaties. Daarbij kan maaisel van zeer bloemrijke bermen uit de gemeente worden opgebracht om deze soorten op deze plekken te introduceren. Buiten de bebouwde kom kan men beter niet inzaaien. Als men ontevreden is over de bloemrijkdom kan men het maaibeheer aanpassen of plaatselijk op zeer schrale plekken een lichte ruige stalmest bemesting geven, om zodoende de diversiteit aan planten te laten toenemen.

Fasering in maaibeheer

Tijdens het veldbezoek is geconstateerd dat binnen een tijdsbestek van 1 week alle bermen over het gehele eiland volledig zijn gemaaid (incl. veel agrarische percelen en percelen met een beheerpakket). Dit resulteert in (tijdelijke) bloemloze bermen. Veel soorten komen na maaien weer gewoon in bloei, maar in die paar weken is er voor veel insecten niets in die bermen te vinden.

Vanuit de bermpachters is het overigens een logische gedachte om de eerste droge periode na 15 juni te hooien. Zodoende kan je nog wat voedingsstoffen naar je vee brengen. Wacht je heel veel langer, dan is alle vegetatie verdort en zitten er maar weinig voedingsstoffen meer in.

Het voorstel van Cruydt-Hoeck is om in te zetten op fasering van het maaibeheer. Dit betekent dat het maaitijdstip verruimt moet worden, zodat gebruik gemaakt kan worden van verschillende droge perioden om te hooien. Bijv. maaien toestaan vanaf 1 mei. Voorts moet je er voor zorgen dat de fasering niet alleen in de tijd plaatsvindt, maar ook in de ruimte. Indien er een pachter is met veel gepachte bermen in een hoek, zal deze gefaseerd te werk moeten gaan om insecten de mogelijkheid te bieden naar bloemrijke nog te maaien bermen te vliegen.

Communicatie

Inwoners missen misschien de grootbloemige, in het oog springende soorten als margriet, knoopkruid, slangenkruid en peen, die je in ingezaaide bermen veelvuldig kan tegenkomen. Echter, niet alleen de grootbloemige planten zijn belangrijk voor de biodiversiteit, ook de kleine bloeiplanten en laagblijvende soorten zoals klavers en spurrie zijn voor sommige insectensoorten zeer essentieel in hun levenscyclus (nectar, stuifmeel of als waardplant). Misschien is het mogelijk om een keer een fietstocht te maken met bewoners en ze mee te nemen de berm in, om zet de diversiteit in de berm aan te wijzen.

Ameland is een eiland. Zaadverspreiding door water en wind, kunnen de floristische waarden van het eiland vergroten. Van nature zijn het vaak grote toevalligheden waardoor plantensoorten zich op het eiland hebben gevestigd. Dat betekent ook dat de bermen van de eilanden er anders uit zien dan die op het vaste land. Het zou goed zijn als bewoners zich dat ook realiseren.

Hopend dat de verslaglegging van het veldbezoek zoals hierboven weergegeven correct is. Mochten er nog vragen of opmerkingen zijn, laat het ons gerust weten.

Met vriendelijke groet,

Roelof Jan Koops

Adviseur bloemrijke vegetaties.